

ΜΑΝΙΑΤΑΚΕΙΟΝ ΙΔΡΥΜΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στρατηγική και Πολιτικές για Ταχεία Περιφερειακή Ανάπτυξη,
Ισχυρές Επιχειρήσεις και Αποτελεσματικό Ανθρώπινο Δυναμικό

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης για την ανάκαμψη της Εθνικής Οικονομίας	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Στρατηγικές προτεραιότητες για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και των επενδύσεων	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Η αναγκαιότητα του περιφερειακού προγραμματισμού.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Οι 11 πυλώνες για την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών	15
➤ Οι κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης.....	16
➤ Η οικονομική σημασία των πυλώνων.....	17
➤ Οι βασικοί πυλώνες.....	19
➤ Οι πυλώνες της αποδοτικότητας.....	21
➤ Οι πυλώνες της καινοτομίας	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο Προετοιμασία της κοινής γνώμης για το Περιφερειακό Σχέδιο Ανάπτυξης και προσέλκυση επενδυτών	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο Τοπική αυτοδιοίκηση: «δέκα βήματα» για την αποτελεσματική καταπολέμηση της ανεργίας	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο Η περιφερειακή οικονομία χρειάζεται σύγχρονα πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.	40

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί προϊόν εργασίας μιας ομάδας του Μανιατακείου Ιδρύματος και εντάσσεται πλήρως στους σκοπούς του ιδρύματος οι οποίοι είναι η συστηματική ανάδειξη της ιστορικής και πολιτιστικής παρουσίας της Κορώνης στη διαχρονική πορεία του Ελληνισμού, η υποστήριξη της πνευματικής, οικονομικής και κοινωνικής προόδου των κατοίκων της περιοχής καθώς και ο εντοπισμός, η ανάδειξη και η διεθνοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Κορώνης και της ευρύτερης Μεσσηνίας μέσα από τρεις πυλώνες δράσεων: πολιτιστικές, αναπτυξιακές και κοινωνικές. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον αναπτυξιακό πυλώνα δράσεων, το Μανιατάκειο Ίδρυμα Ιδρύματος κάνει παρεμβάσεις με στόχο την ορθολογική αξιοποίηση των πόρων της περιφέρειας, την τόνωση της ανταγωνιστικότητας μέσω της ενθάρρυνσης δημιουργικών πρωτοβουλιών προς όφελος της τοπικής κοινωνίας, τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό ανάπτυξης μέσα από εμπειριστατωμένες μελέτες και την αξιοποίηση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η οικονομική κρίση που πλήττει την Ελλάδα έχει αίτια, πολλάκις ειπωμένα, όπως τα υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα, η μη ορθολογική διαχείριση των δημόσιων δαπανών, το τεράστιο δημόσιο χρέος, η έλλειψη εξαγωγών, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας και η λειτουργία της αγοράς εργασίας.

Η τρέχουσα οικονομική συγκυρία καθώς και η πολιτική που ασκείται με στόχο την αντιστάθμιση των ελλειμματικών προϋπολογισμών και την ενδυνάμωση της προοπτικής διαχείρισης των δημοσιονομικών χρεών, απαιτεί εξορθολογισμό του δημοσίου τομέα τόσο σε επίπεδο δαπανών όσο και σε επίπεδο αποτελεσματικότητας και οργάνωσης.

Σε αυτό το πλαίσιο η Αυτοδιοίκηση δεν μπορεί ούτε πρέπει να μείνει απλός παρατηρητής των αλλαγών. Όμως, δεν πρέπει να γίνει μέρος του προβλήματος αλλά οφείλει να γίνει μέρος της λύσης του.

Σήμερα είναι περισσότερο πιο επιτακτική η ανάγκη από ποτέ να δημιουργηθεί ένα διαφορετικό μοντέλο διοίκησης και λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης σε σχέση με αυτό που επικρατούσε. Ο περιορισμός της σπατάλης, ο εξορθολογισμός των υπηρεσιών της τοπικής αυτοδιοίκησης, η ανασυγκρότηση του εισπρακτικού μηχανισμού, η αξιοποίηση ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων για έργα ουσίας και όχι βιτρίνας, η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, οι συμπράξεις με διάφορους φορείς για περιβαλλοντικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες, οι διαδημοτικές και διαπεριφερειακές συνεργασίες με στόχο τις οικονομίες κλίμακας, η επένδυση στην τοπική ανάπτυξη (επιχειρηματικότητα, τουρισμός, πολιτισμός, τοπικά προϊόντα κτλ.) είναι μόνο μερικοί από τους τομείς στους οποίους πρέπει να στραφεί η τοπική αυτοδιοίκηση, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες.

Από την άλλη πλευρά η δημιουργία δομών ανταγωνισμού, η προσέλκυση των επενδύσεων, η προαγωγή της επιχειρηματικότητας και η ανάπτυξη αποτελεσματικού ανθρώπινου δυναμικού είναι το νέο στοίχημα που θα πρέπει να κερδίσει η τοπική αυτοδιοίκηση. Με

όραμα, δυναμικές πρωτοβουλίες και οργανωμένο σχέδιο θα μπορέσει να κινητοποιηθεί η τοπική αυτοδιοίκηση και η περιφερειακή ανάπτυξη και να βγει από την κρίση.

Θέλω να ευχαριστήσω θερμά τον κύριο Κίμωνα Στεριώτη, μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Μανιατακείου Ιδρύματος, Δ/ντή Τύπου και ΜΜΕ στη Δ.Ε.Η. Α.Ε. και Διδάκτορα Οικονομικών Επιστημών στο Aix Marseille για την επιμέλεια της παρούσας μελέτης.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΝΙΑΤΑΚΗΣ

Πρόεδρος Μανιατακείου Ιδρύματος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η υπόθεση της οικονομικής ανάκαμψης, των διαρθρωτικών αλλαγών και των οικονομικών μεταρρυθμίσεων πρέπει να επεκταθεί από την κεντρική διοίκηση προς τις περιφέρειες και τους δήμους της χώρας.

Η επίλυση των οικονομικών προβλημάτων, η αποτροπή της πτώχευσης της χώρας, η εμπέδωση κλίματος διεθνούς οικονομικής αξιοπιστίας και η αναστροφή της βαθιάς οικονομικής ύφεσης πρέπει να γίνει «προσωπικό στοίχημα» των περιφερειαρχών, δημάρχων, όλων των εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το «διεθνές κλίμα» σε ότι αφορά την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις ήταν και παραμένει «πολύ αρνητικό» -ιδιαίτερα κατά την τριετία 2010– 2012.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σύμφωνα με τον παγκόσμιο δείκτη Doing Business 2012 της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank), μεταξύ 185 χωρών η Ελλάδα κατατάσσεται:

- μόλις στην 78^η θέση σε ότι αφορά στη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας,
- στην 146^η θέση στις συνθήκες δημιουργίας μιας νέας επιχείρησης,
- και στην 117^η θέση στον τομέα της "προστασίας των επενδυτών".

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι η Ελλάδα βρίσκεται πάρα πολύ χαμηλά στους δείκτες επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Είναι προφανές ότι το «αντί-επιχειρηματικό και αντί-επενδυτικό κλίμα» που κυριαρχεί στην Ελλάδα αποτελεί την «κύρια πηγή κακοδαιμονίας» της κοινωνίας και της εθνικής οικονομίας.

Η αποτελεσματική αναστροφή του εξαιρετικά δυσμενούς επενδυτικού και επιχειρηματικού κλίματος –που πλήττει στο σύνολό τους τις περιφέρειες της χώρας- μπορεί να αλλάξει με την αποφασιστική παρέμβαση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οι Δήμοι και οι Περιφέρειες - που αποτελούν τον πρώτο και δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, χρειάζεται να εντείνουν τις προσπάθειές τους σε τρεις κύριους άξονες:

1. Πολιτικές οικονομικής εξυγίανσης των Δήμων και Περιφερειών.

Σε συνθήκες ύφεσης και μακροχρόνιας αδυναμίας της πολιτείας να συνεχίσει να ενισχύει την τοπική αυτοδιοίκηση, οι περιφέρειες και οι δήμοι οφείλουν να προχωρήσουν στις παρακάτω ενέργειες:

- Να προχωρήσουν στην οικονομική εξυγίανσή τους μέσα από τη συνεχή συμπίεση των δαπανών τους και όχι με τη μετακύλισή τους απευθείας στους δημότες.
- Να εφαρμόσουν πολιτικές οικονομικής εξυγίανσης αξιοποιώντας τη μακρά εμπειρία των επιχειρήσεων για εξορθολογισμό των δαπανών τους μέσω της συνεχούς βελτίωσης των λειτουργιών, της αύξησης της παραγωγικότητας ανά απασχολούμενο και της παροχής δημοτικών υπηρεσιών με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για τους δημότες.
- Να ετοιμάσουν προγράμματα αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων που διαθέτουν μέσα από διαδικασίες «πλήρους διαφάνειας», ώστε να βελτιώσουν ταχύτερα την οικονομική τους κατάσταση.

2. Κοινωνικές πολιτικές σε όφελος των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Η αποτελεσματικότητα των πολιτικών κοινωνικής αλληλεγγύης συνδέεται με τους παρακάτω παράγοντες:

- Την ικανότητα των δήμων να εξοικονομούν πόρους μέσα από την οικονομική εξυγίανσή τους και τον εξορθολογισμό των εσόδων και των δαπανών.
- Την αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας.
- Τις πολιτικές πολλαπλής στήριξης της επιχειρηματικότητας και ενθάρρυνσης των ιδιωτικών επενδύσεων, που δημιουργούν εισοδήματα και αποφέρουν (άμεσα ή έμμεσα) αυξημένα έσοδα στους δήμους και τους δημότες.

3. Πολιτικές για την υποστήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και πολιτικές ενθάρρυνσης και προσέλκυσης ιδιωτικών επενδύσεων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Η τοπική αυτοδιοίκηση οφείλει να συμβάλλει στην ανάκαμψη της εθνικής οικονομίας και στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για βιώσιμη οικονομική

ανάπτυξη, μέσω της πολλαπλής στήριξης της επιχειρηματικότητας και των ιδιωτικών επενδύσεων.

Η διεθνής εμπειρία είναι πλούσια σε παραδείγματα:

Η επίτευξη αυτού του Κεντρικού Στρατηγικού Στόχου δεν μπορεί να γίνει με πειραματισμούς ή χρησιμοποιώντας ξεπερασμένες οικονομικές πολιτικές και «δόγματα», αλλά πάντα με βάση τις διεθνείς εμπειρίες και πρακτικές. Συγκεκριμένα:

- Πολλές περιφέρειες χωρών από τις πιο αναπτυγμένες στον κόσμο εφαρμόζουν Στρατηγικά Σχέδια για τον οικονομικό μετασχηματισμό τους και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού δυναμικού τους με χρονικό ορίζοντα το 2035, το 2040 ή και το έτος 2060.
- Στο επίκεντρο αυτών των μακροχρόνιων προσπαθειών βρίσκονται οι εξής κύριοι στόχοι:
 - ❖ Δημιουργία ενός ιδιαίτερα ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις και συνεχείς προσπάθειες για προσέλκυση και άλλων επιχειρήσεων.
 - ❖ Ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των προς αξιοποίηση φυσικών πόρων για αξιοποίηση, προκειμένου να προσελκυσθούν ιδιωτικές επενδύσεις που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης και νέα εισοδήματα.
 - ❖ Πολιτικές για την ενίσχυση των καινοτομιών και των τεχνολογιών σε περιφερειακό επίπεδο, ώστε αυτές να αξιοποιηθούν από τις επιχειρήσεις και να προσελκυσθούν ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια.
 - ❖ Υποστήριξη του οικονομικού μετασχηματισμού των περιφερειών ώστε να ενισχύεται συνεχώς η διεθνής ανταγωνιστικότητά τους με μετρήσιμους όρους.

Σε γενικές γραμμές οι περιφέρειες στις πιο αναπτυγμένες χώρες εφαρμόζουν:

1. Στρατηγικές Οικονομικής Ανάπτυξης που έχουν ως «ακρογωνιαίο λίθο» την πολλαπλή υποστήριξη του επιχειρηματικού δυναμικού, ώστε αυτό να γίνεται διεθνώς ολοένα και πιο ανταγωνιστικό.
2. Περιφερειακές πολιτικές και δράσεις με την επιχειρηματικότητα να αποτελεί τη βασική κινητήρια δύναμη για τη δημιουργία «Οικονομικά Βιώσιμων Περιφερειών του Μέλλοντος».

3. Πολιτικές και δράσεις με μετρήσιμα αποτελέσματα σε συγκεκριμένες ημερομηνίες και με έμφαση στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των περιφερειών μέσα στην παγκόσμια αγορά.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονισθούν ακόμη τα ακόλουθα:

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τα τέλη του 2010 έχει υιοθετήσει ένα νέο δείκτη –τον Regional Competitiveness Index- με σκοπό τη μέτρηση της ανταγωνιστικότητας 271 περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Σε σχέση με το παρελθόν η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι:
 - ❖ Τα Προγράμματα Περιφερειακής Ανάπτυξης εστιάζονταν περισσότερο στην αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος και κυρίως στην κοινωνική σύγκλιση με ενισχυμένες περιβαλλοντικές και κοινωνικές πολιτικές και λιγότερο σε οικονομικές πολιτικές και επενδύσεις.
 - ❖ Τώρα τα Προγράμματα Περιφερειακής Ανάπτυξης εστιάζουν περισσότερο στον οικονομικό μετασχηματισμό και στην πολύπλευρη ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ώστε να υποστηρίζονται πιο αποτελεσματικά οι πολιτικές «κοινωνικής συνοχής», μέσω της αύξησης του Ακαθάριστου Περιφερειακού Εισοδήματος από επιχειρηματικές δραστηριότητες.
 - ❖ Οι δημόσιες επενδύσεις είχαν στο παρελθόν πρωταρχική προτεραιότητα λόγω της αναγκαιότητας κάλυψης πολλαπλών αναγκών των περιφερειών. Τώρα στο επίκεντρο των στρατηγικών πάρα πολλών περιφερειών –κυρίως λόγω έλλειψης δημοσίων πόρων- βρίσκονται οι πολιτικές προσέλκυσης ιδιωτικών επενδύσεων, μέσω των οποίων μπορούν να αναπτυχθούν επιχειρήσεις που θα δημιουργούν νέα εισοδήματα και βιώσιμες θέσεις εργασίας.

Μια τέτοια στρατηγική για την Ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση –που θα θέτει στο επίκεντρο των πολιτικών της την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την υλοποίηση μεγάλων ιδιωτικών επενδύσεων– είναι «μονόδρομος» για τους εξής λόγους:

- Για πάρα πολλά χρόνια το Ελληνικό δημόσιο θα αδυνατεί να ενισχύει αφειδώς την τοπική αυτοδιοίκηση προκειμένου να ασκεί κοινωνικές πολιτικές.
- Οι δημόσιες επενδύσεις και, κυρίως, για μικρά περιφερειακά και δημοτικά έργα, θα είναι πάρα πολύ περιορισμένες.

- Οι μεγάλες οικονομικές δυσκολίες των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων θα αποτελούν ανυπέρβλητα εμπόδια έστω και για συγκρατημένες αυξήσεις των δημοτικών εσόδων.
- Η πιστοληπτική ικανότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης –σχεδόν στο σύνολό της– θα εξακολουθήσει να παραμένει αρνητική για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα, δημιουργώντας μεγάλα εμπόδια στην αύξηση των δαπανών και των επενδύσεων.

Λύσεις στα προβλήματα του παραγωγικού και του οικονομικού δυναμικού (επιχειρήσεων και νοικοκυριών) των περιφερειών μπορούν να εξασφαλίσουν πολιτικές που θα δημιουργούν ένα ιδιαίτερα ελκυστικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις και τους υποψήφιους επενδυτές.

Στο επίκεντρο των προσπαθειών των περιφερειάρχων θα πρέπει να είναι μια στρατηγική για το μετασχηματισμό των περιφερειών σε σύγχρονες δομές, που θα στηρίζουν την ανάπτυξη και την ευημερία τους σε επιχειρήσεις με ιδιωτικές επενδύσεις που θα χαρακτηρίζονται από:

- Δυναμισμό.
- «Εξωστρέφεια».
- Καινοτόμες επιχειρηματικές μεθόδους.
- Υψηλό βαθμό εξειδίκευσης προϊόντων και υπηρεσιών.

Γύρω από μια ορθά διαμορφωμένη στρατηγική που θα περιλαμβάνει σειρά πολιτικών και δράσεων για την προσέλκυση επιχειρήσεων και ιδιωτικών επενδύσεων, μπορούν να δημιουργηθούν «περιφερειακοί αναπτυξιακοί πόλοι» που θα δημιουργούν νέα περιφερειακά εισοδήματα και υψηλά επίπεδα απασχόλησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Για να γίνει πραγματικότητα το «σύγχρονο όραμα» -για οικονομικά βιώσιμες περιφέρειες και τοπικές κοινωνίες που θα εξασφαλίζουν πολύ μεγάλη «κοινωνική συνοχή»- προϋπόθεση είναι η δημιουργία σημαντικών «κινήτρων» και «συγκριτικών πλεονεκτημάτων», που θα καταστήσουν τις περιφέρειες ιδιαίτερα ελκυστικές για μεγάλο αριθμό σύγχρονων και δυναμικών επιχειρήσεων και ιδιωτών επενδυτών με μακροχρόνιο επενδυτικό ορίζοντα.

Σε γενικές γραμμές – και ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιφέρειας – οι μακροπρόθεσμες Στρατηγικές Προτεραιότητες των περιφερειών θα πρέπει να είναι:

1. Προώθηση πολιτικών που θα έχουν ως στρατηγικό στόχο το μετασχηματισμό της περιφερειακής οικονομίας σε μια διεθνώς ανταγωνιστική, διαφοροποιημένη και βιώσιμη περιφερειακή οικονομία.
2. Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων κοινωνικο-επαγγελματικών ομάδων, επιχειρήσεων, ενδιαφερομένων μερών και λοιπών φορέων για την προώθηση αλλαγών που θα βελτιώνουν συνεχώς:
 - την επιχειρηματικότητα,
 - το επενδυτικό περιβάλλον,
 - το επίπεδο απασχόλησης και
 - την κοινωνική ευημερία.
3. Ενίσχυση της αλληλεγγύης και της αλληλοκατανόησης μεταξύ των μελών των τοπικών κοινωνιών με στόχο:
 - την αντιμετώπιση των σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων που γεννάει η μακροχρόνια ανεργία, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα κοινωνικής απομόνωσης και οικονομικού αποκλεισμού και
 - την συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών για την προώθηση αλλαγών που θα ενισχύουν την πραγματική οικονομία και την παραγωγικότητα.
4. Ανάπτυξη της «επιχειρηματικής κουλτούρας και ηθικής», οι οποίες αποτελούν «κινητήριες δυνάμεις» για την ανάπτυξη του υγιούς ανταγωνισμού προς όφελος των καταναλωτών και για την άσκηση πολιτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (Ε.Κ.Ε.).

5. Ενθάρρυνση της στενής συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων της περιφέρειας για την επίτευξη κοινών επιχειρηματικών στόχων. Με αυτό τον τρόπο θα πραγματοποιηθούν εσωτερικές και εξωτερικές οικονομίες κλίμακας, με αποτέλεσμα την υλοποίηση κοινών επενδυτικών σχεδίων, την ενθάρρυνση της ανάπτυξης joint ventures με επιχειρήσεις από άλλες περιφέρειες της χώρας ή από άλλες χώρες.
6. Δημιουργία ενός «πολύ θετικού κλίματος» στις τοπικές κοινωνίες για επιχειρηματικές δραστηριότητες που θα χαρακτηρίζονται από δημιουργικότητα, καινοτόμες ιδέες, υψηλό κύρος κλπ που είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την προσέλκυση και την προώθηση των επενδύσεων.
7. Συνεχής έμφαση στην επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό. Αυτή είναι μια μακροχρόνια πολιτική που θα κινείται σε δύο κεντρικούς άξονες:
 - Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος της περιφέρειας, ώστε οι νέοι να αποκτήσουν όλες εκείνες τις γνώσεις, ηθικές αρχές, πρότυπα, κλπ που θα τους επιτρέψουν να ενταχθούν ταχύτερα στην παραγωγική οικονομία.
 - Επενδύσεις για τη βελτίωση του επιπέδου των γνώσεων, της εξειδίκευσης και της ικανότητας αφομοίωσης των πλέον σύγχρονων τεχνολογιών, ώστε οι άνεργοι, το επαναπατριζόμενο ανθρώπινο δυναμικό και τα στελέχη να μπορούν με απόλυτη επάρκεια να πληρώνουν τις θέσεις εργασίας που απαιτούν οι σύγχρονες, δυναμικές και καινοτόμες επιχειρήσεις.
8. Ανάδειξη της έρευνας και των καινοτομιών σε «βασικά εργαλεία» για τη δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων και ισχυρής περιφερειακής οικονομίας. Αυτός ο επιμέρους στρατηγικός στόχος μπορεί να επιτευχθεί μέσω της στενής συνεργασίας των περιφερειών με πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. και με επιχειρήσεις με αμοιβαία οφέλη για όλες τις συμμετέχουσες πλευρές.
9. Αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης και υποστήριξη προσπαθειών για τη δημιουργία θέσεων εργασίας που θα εξασφαλίζουν καλύτερες αποδοχές.
10. Βελτίωση των συνθηκών υγείας, ασφάλειας και ευημερίας με την καλύτερη αξιοποίηση των υφισταμένων υποδομών και με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο.
11. Ενίσχυση της οικονομικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας μέσω της παροχής αποτελεσματικών δημόσιων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.
12. Προώθηση πολιτικών στον τομέα της κατοικίας που θα εξασφαλίζουν μεγαλύτερη λειτουργικότητα των μικρών και μεγάλων αστικών κέντρων και των οικισμών, επάρκεια και καταλληλότητα κατοικιών για τις οικογένειες ανάλογα με τις εισοδηματικές ικανότητές τους, με μέτρα που θα ενθαρρύνουν μια

προγραμματισμένη οικιστική ανάπτυξη με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για τους τελικούς χρήστες.

- 13.** Ενίσχυση της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της βελτίωσης της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και των υποδομών μεταφορών με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και με τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τις ανάγκες των επιχειρήσεων και των εργαζομένων.
- 14.** Υποστήριξη πολιτικών για καθαρή και επαρκή ενέργεια με το χαμηλότερο δυνατό κόστος παραγωγής και συνεχή βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης ενέργειας σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά.
- 15.** Διαρκής ενημέρωση και ευαισθητοποίηση επιχειρήσεων και πολιτών για την ενίσχυση των «πράσινων υποδομών» της περιφέρειας.
- 16.** Ενθάρρυνση και υποστήριξη πολιτικών για τη διαφύλαξη και τη βελτίωση των διαθέσιμων φυσικών και πολιτιστικών πόρων και των αγροτικών εκτάσεων μέσω:
 - της βελτίωσης των λειτουργιών των αστικών κέντρων,
 - της ανάπτυξης των μεικτών χρήσεων για τις διαθέσιμες εκτάσεις με σκοπό την αύξηση του συνολικού οικονομικού οφέλους από διάφορες αγροτικές ή μεικτές οικονομικές δραστηριότητες,
 - της ανάπτυξης της ανακύκλωσης και
 - της διαφύλαξης των ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων.
- 17.** Ενθάρρυνση των νέων και άλλων ενδιαφερομένων για τη μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση των αγροτικών εκτάσεων και την ανάπτυξη μιας σύγχρονης αγροτικής οικονομίας.
- 18.** Ενθάρρυνση και υποστήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας.
- 19.** Μεγαλύτερη περιβαλλοντική προστασία των ακτογραμμών και των θαλασσών που αποτελούν βασική πηγή κοινωνικού πλούτου και ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων.
- 20.** Διαφύλαξη και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- 21.** Βελτίωση της λειτουργικότητας των δημοσίων υπηρεσιών με καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση επιχειρήσεων και πολιτών.

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Για να γίνουν πραγματικότητα οι Στρατηγικές Προτεραιότητες χρειάζεται να ενταχθούν σε Προγράμματα Περιφερειακής Ανάπτυξης που, σε γενικές γραμμές, θα περιλαμβάνουν:

- **Συγκεκριμένους στόχους** που θα πρέπει να επιτευχθούν μέσα σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους.
- **Τις πολιτικές και τα μέτρα** που θα επιτρέψουν την επίτευξη των διαφόρων στόχων, αλλά οι οποίες έχουν διαφορετικές προτεραιότητες, ανάλογα με τις ανάγκες που πρέπει να αντιμετωπισθούν.
- **«Δέσμευση»** των αρχών ότι θα πετύχουν τους στόχους.
- **Ρεαλιστικούς προϋπολογισμούς** που θα είναι ανακοινώσιμοι στο ευρύ κοινό και ελεγκτέοι από αρμόδιους φορείς.
- **Μετρήσιμους δείκτες** των επιτυγχανόμενων επιδόσεων ανά στρατηγική προτεραιότητα.
- **Βέλτιστες πρακτικές και αναφορές** με βάση άλλες περιφέρειες, κυρίως σε σύγκριση με εκείνες τις περιφέρειες της Ευρώπης που πετυχαίνουν τις καλύτερες επιδόσεις (Best Practices και Benchmarking).
- **Διαφάνεια και δημοσιότητα** σε ότι αφορά στις επιτυγχανόμενες επιδόσεις – αποτελώντας και βάση αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των περιφερειακών και δημοτικών αρχών.
- **Ετήσιες εκθέσεις προόδου**, στις οποίες με αντικειμενικότητα θα περιγράφονται οι επιδόσεις και οι υστερήσεις κλπ.

Υπογραμμίζεται ότι -παρά τις επιμέρους διαφορές που εμφανίζουν τα Στρατηγικά Σχέδια των περιφερειών αναπτυγμένων χωρών– έχουν κοινά χαρακτηριστικά:

- Πριν από την κατάρτιση του Στρατηγικού Σχεδίου για την περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη προηγείται ένας πολύ μεγάλος διάλογος μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders), ώστε να εξασφαλισθεί η μέγιστη δυνατή συναίνεση.
- Στη διάρκεια του ανοικτού διαλόγου και πριν από τις διαβουλεύσεις χρησιμοποιούνται εξωτερικοί σύμβουλοι καθολικής αποδοχής και καταξιωμένοι που ετοιμάζουν μελέτες, με βάση τις οποίες καταρτίζεται το Πρόγραμμα Οικονομικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας.

- Στο επίκεντρο των προγραμμάτων βρίσκονται οι πολιτικές για τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού της περιφέρειας, την υποστήριξη των υφισταμένων επιχειρήσεων –ώστε να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικές και να αναπτυχθούν ακόμη περισσότερο- και να δημιουργηθεί το κατάλληλο περιβάλλον για να προσελκυσθούν νέες επενδύσεις και να τεθούν οι βάσεις για ανάπτυξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων.

Τα Προγράμματα Περιφερειακής Ανάπτυξης αποτελούν ζωτικής σημασίας «εργαλεία» προκειμένου να επιτευχθούν οικονομικοί, περιβαλλοντικοί, κοινωνικοί και πολιτιστικοί στόχοι, μέσα από σαφώς καθορισμένες ρεαλιστικές πολιτικές με τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των διαθέσιμων πόρων της κάθε περιφέρειας, σε καθορισμένες χρονικές περιόδους.

Ειδικότερα, οι μελέτες που γίνονται για την κατάρτιση των Προγραμμάτων Περιφερειακής Ανάπτυξης έχουν τους εξής, ενδεικτικά αναφερόμενους, επιμέρους στόχους:

- Εντοπισμός των σημαντικών οικονομικών, περιβαλλοντικών και λοιπών πόρων της περιφέρειας προκειμένου αυτοί να διαφυλαχθούν, να διατηρηθούν ή να αναπτυχθούν.
- Καθορισμός των κατάλληλων πολιτικών (κυρίως πολιτικές κινήτρων), μέσω των οποίων θα επιτευχθεί οικονομική ανάπτυξη, αύξηση της απασχόλησης, ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, της αγροτικής οικονομίας κλπ στο πλαίσιο μιας παγκοσμιοποιημένης αγοράς.
- Χωροθέτηση των διαφόρων εκτάσεων ανάλογα με την κύρια χρήση της κάθε έκτασης, προκειμένου να καλυφθούν ανάγκες για καλλιέργεια γης, ανάπτυξη σύγχρονων εμπορικών κέντρων, βιοτεχνικών πάρκων, πραγματοποίηση έργων υποδομών, συγκέντρωση επιχειρήσεων κλπ.

Τα Προγράμματα Περιφερειακής Ανάπτυξης, για να είναι αποτελεσματικά και καθολικής αποδοχής, θα πρέπει είναι απόλυτα συνδεδεμένα και να ταυτίζονται με τα γενικά συμφέροντα και τις επιδιώξεις μικρών ή μεγάλων τοπικών κοινωνιών.

ΟΙ 11 ΠΥΛΩΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η αποτελεσματική καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και η δημιουργία νέων εισοδημάτων και βιώσιμων θέσεων απασχόλησης περνάει μέσα από την αναδιάρθρωση του επιχειρηματικού δυναμικού και την υιοθέτηση «νέων αναπτυξιακών μοντέλων».

Η τοπική αυτοδιοίκηση καλείται να παίξει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών χρησιμοποιώντας κατάλληλα «μοντέλα» που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός «φιλικού κλίματος» για τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές.

Η βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη εξασφαλίζεται με την χρήση «εργαλείων» που – έμμεσα ή άμεσα- θα στηρίζουν πολυεπίπεδα την επιχειρηματικότητα, τις καινοτομίες και τις επενδύσεις εκσυγχρονισμού.

Τα «εργαλεία για οικονομική ανάπτυξη» - που δύναται να αξιοποιήσει η τοπική αυτοδιοίκηση και κυρίως οι περιφέρειες – περιγράφονται στο δείκτη Regional Competitiveness Index (RCI), ο οποίος αποτελεί τον καρπό της συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Joint Research Centre. Ο σχετικός δείκτης στοχεύει στη μέτρηση της ανταγωνιστικότητας των 271 περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να ασκηθούν ή υποστηριχθούν περιφερειακές πολιτικές που θα ενισχύουν συνολικά τη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην παγκόσμια αγορά.

Ο νέος δείκτης RCI –που άρχισε να χρησιμοποιείται από τα τέλη του 2010– για την ανταγωνιστικότητα της κάθε περιφέρειας με βάση τις επιδόσεις που πετυχαίνουν στους 11 πυλώνες, ανάμεσα στους οποίους σημαντική θέση κατέχουν οι καινοτομίες και τεχνολογικές ικανότητες, η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών υγείας, το επίπεδο ανάπτυξης των υποδομών μεταφορών και επικοινωνίας κλπ.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υπογραμμισθεί ότι ο δείκτης RCI βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στον ευρύτατα γνωστό και καταξιωμένο Global Competitiveness Index (GCI) που μετράει, κατατάσσει και αξιολογεί τη διεθνή ανταγωνιστικότητα 144 χωρών και καταρτίζεται από το World Economic Forum, με έδρα την Ελβετία.

Υπογραμμίζεται ότι σύμφωνα με τον GCI 2012-2013 η Ελλάδα κατατάσσεται στην 96^η θέση παγκοσμίως, ενώ μέσα στην ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση των «27» κατατάσσεται, δυστυχώς, στην 25^η θέση.

Οι Κινητήριες Δυνάμεις Της Ανάπτυξης

Οι «πυλώνες» της περιφερειακής ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι έντεκα (11) που ταξινομούνται σε τρεις (3) ομάδες και περιλαμβάνονται στο νέο δείκτη. Οι τρεις ομάδες του Regional Competitiveness Index (RCI) είναι:

1. Οι Βασικοί Πυλώνες αποτελούν τις κύριες κινητήριες δυνάμεις όλων των Οικονομιών, είναι οι πιο σημαντικοί για τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και περιλαμβάνουν:

(1) την ποιότητα των θεσμών,

(2) την μακροοικονομική σταθερότητα,

(3) τις υποδομές,

(4) την υγεία και

(5) την ποιότητα της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

2. Οι Πυλώνες της Αποτελεσματικότητας περιλαμβάνουν:

(6) την ανώτερη παιδεία,

(7) την αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας και

(8) το μέγεθος αγοράς.

3. Οι Πυλώνες της Καινοτομίας είναι πολύ σημαντικές για τις μεσαίου επιπέδου και, πρωτίστως, για τις πολύ προηγμένες περιφέρειες και περιλαμβάνουν:

(9) την τεχνολογική ετοιμότητα,

(10) τις πολύ προηγμένες και πολυσύνθετες επιχειρηματικές δραστηριότητες (Business Sophistication) και

(11) τις καινοτομίες.

Αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό είναι ότι, στις περισσότερο αναπτυγμένες χώρες (ΗΠΑ, Γερμανία, Καναδάς, Αυστραλία κλπ.) καταρτίζονται μακροχρόνια Περιφερειακά Αναπτυξιακά Προγράμματα που έχουν συγκεκριμένους Στρατηγικούς Αναπτυξιακούς Στόχους, επισημαίνοντας ότι:

- Οι στρατηγικοί αναπτυξιακοί στόχοι είναι μετρήσιμοι και για την υλοποίησή τους υπάρχει μια διαρκής κινητοποίηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων: περιφερειών, δήμων, επιχειρηματιών, πολιτών, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και λοιπών φορέων, προκειμένου να υπάρχουν ορατά αποτελέσματα από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders).
- Τα Περιφερειακά Αναπτυξιακά Προγράμματα επικεντρώνονται πλέον στην ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της κάθε περιφέρειας, προκειμένου να

δημιουργηθούν νέες βιώσιμες θέσεις εργασίας. Ο χρονικός ορίζοντας των Περιφερειακών Προγραμμάτων (τα οράματα) είναι για πέντε ή δέκα χρόνια ενώ εκτείνονται μέχρι το έτος 2035 ή το 2050.

- Η πολύπλευρη ενίσχυση, ενθάρρυνση και προστασία της επιχειρηματικότητας και των επενδύσεων εκσυγχρονισμού αποτελούν την «καρδιά» των Περιφερειακών Προγραμμάτων και αποτελούν «μονόδρομο» για να βελτιωθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητα των περιφερειών. Ανεξάρτητα από τις ποιοτικές, πολιτιστικές, κοινωνικές και λοιπές διαφορές το σύνολο σχεδόν των Περιφερειακών Προγραμμάτων επικεντρώνεται στην ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των υφισταμένων επιχειρήσεων, την υποστήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων και την πολύπλευρη προστασία των υποψηφίων επενδυτών.

Η Οικονομική Σημασία Των Πυλώνων

Σε ότι αφορά τη σημασία των Πυλώνων για την Περιφερειακή Οικονομική Ανάπτυξη επισημαίνονται τα ακόλουθα:

1. Οι Πυλώνες αποτελούν τους κύριους ή βασικούς «μοχλούς» ή «εργαλεία» προκειμένου να κινητοποιηθούν το ανθρώπινο δυναμικό, οι επιχειρήσεις, οι μηχανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης και οι λοιποί φορείς καθώς και όλοι οι διαθέσιμοι πόροι των περιφερειών, ώστε να επιτυγχάνονται σταδιακά συγκεκριμένοι – μετρήσιμοι αναπτυξιακοί στόχοι.
2. Οι Πυλώνες έχουν ως κεντρικό στρατηγικό στόχο να συμβάλλουν στη δημιουργία των βέλτιστων συνθηκών για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την πραγματοποίηση επενδύσεων εκσυγχρονισμού σε περιφερειακό επίπεδο, ώστε να δημιουργηθούν ισχυρές και διεθνώς ανταγωνιστικές επιχειρήσεις που θα εξασφαλίζουν εισοδήματα και βιώσιμες θέσεις εργασίας και θα αποτελούν τις κύριες δυνάμεις για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας στις περιφέρειες.
3. Οι Πυλώνες της Περιφερειακής Οικονομικής Ανάπτυξης συμπληρώνουν και υποστηρίζουν πολλαπλά τους Κεντρικούς Πυλώνες για την Εθνική Οικονομική Ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, οι περιφερειακοί Πυλώνες:
 - Συμβάλλουν ενεργά στις προσπάθειες που καταβάλλει η κεντρική διοίκηση για τη συνολική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας με διάφορες πολιτικές όπως οι αναπτυξιακοί νόμοι, το φορολογικό καθεστώς, η μακροοικονομική σταθερότητα, η «διαφάνεια», κλπ.

- Εξειδικεύονται στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης των περιφερειών μέσω της κινητοποίησης των παραγωγικών δυνάμεων, του ανθρώπινου δυναμικού των περιφερειών.
- Κινητοποιούν σε περιφερειακό, δημοτικό και τοπικό επίπεδο τον οικονομικό πληθυσμό, τις επιχειρήσεις, τις δημόσιες υπηρεσίες και τους λοιπούς φορείς γύρω από συγκεκριμένα Προγράμματα Περιφερειακής Ανάπτυξης, εξασφαλίζοντας τη μέγιστη δυνατή συναίνεση των πολιτών.
- Προωθούν τη διαπεριφερειακή συνεργασία μέσω του συντονισμού των προσπαθειών για υλοποίηση κοινών έργων και δράσεων (που συνδέονται με τους Περιφερειακούς Πυλώνες), όπως είναι για παράδειγμα η προώθηση μεγάλων έργων υποδομών, προώθηση μεγάλων κοινών επενδυτικών σχεδίων, κλπ.
- Υλοποιούν πολιτικές και δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο για τη δημιουργία ενός καλύτερου «κλίματος» ενθάρρυνσης, διευκόλυνσης και προστασίας των επενδύσεων με πολλαπλά οφέλη για τις τοπικές επιχειρήσεις, τους εργαζόμενους κλπ.
- Ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα του εγχώριου παραγωγικού δυναμικού συμβάλλοντας –πέρα από τα άμεσα οφέλη για τις τοπικές κοινωνίες– και στην ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά οι 11 Πυλώνες, που μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμα «εργαλεία ανάπτυξης» από τις περιφέρειες και τους δήμους, προκειμένου να επιτευχθούν οι εξής επιμέρους στόχοι και δράσεις:

- Μελέτες εκσυγχρονισμού του περιφερειακού επιχειρηματικού δυναμικού.
- Προγράμματα κατάρτισης και εξειδίκευσης του Ανθρώπινου δυναμικού της περιφέρειας.
- Εκσυγχρονισμός του συνόλου του εκπαιδευτικού συστήματος για να προχωρήσουν αλλαγές που θα συμβάλλουν αποφασιστικά στη βελτίωση της αποδοτικότητας και παραγωγικότητας των εργαζομένων.
- Δημιουργία του κατάλληλου «κλίματος», θεσμικού περιβάλλοντος και υποδομών για την προσέλκυση νέων επενδύσεων.
- Χάραξη Στρατηγικών Προτεραιοτήτων για τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- Κατάρτιση και υλοποίηση ολοκληρωμένων Μακροχρόνιων Περιφερειακών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, με βάση τα οποία θα υλοποιούνται σταδιακά αλλαγές σε όλα τα κοινωνικά και οικονομικά επίπεδα προκειμένου να επιτυγχάνονται μεσοπρόθεσμα συγκεκριμένοι και μετρήσιμοι αναπτυξιακοί στόχοι.

Οι Βασικοί Πυλώνες

Οι Βασικοί Πυλώνες, είναι οι κινητήριες δυνάμεις που επηρεάζουν πολύπλευρα την οικονομική ανάπτυξη. Στην πράξη αποτελούν τη «βάση της οικονομίας και κοινωνίας» και ανάλογα με την αποτελεσματικότητά τους συμβάλλουν στην προώθηση της ανάπτυξης της περιφερειακής οικονομίας ή οδηγούν μακροχρόνια στην οικονομική στασιμότητα και στη μεγάλη ανεργία. Συγκεκριμένα, για τον κάθε επιμέρους Πυλώνα της συγκεκριμένης ομάδας επισημαίνονται τα ακόλουθα:

1. Ποιότητα των Θεσμών

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι σε χώρες και περιφέρειες στις οποίες λειτουργούν αποτελεσματικά οι θεσμοί δημιουργείται το κατάλληλο περιβάλλον για ανάπτυξη, καθώς:

- Λειτουργεί πλήρως ο υγιής ανταγωνισμός σε όφελος των καταναλωτών.
- Οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται μέσα σε ένα ξεκάθαρο και σταθερό θεσμικό πλαίσιο, που τους επιτρέπει να αναπτύσσονται δυναμικά.
- Οι επιχειρηματίες και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη διακρίνονται για την ηθική ακεραιότητά τους.
- Μειώνονται τα κόστη των συναλλαγών.
- Λειτουργεί καλύτερα η αγορά εργασίας.
- Αναπτύσσονται καινοτομίες.

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον προσελκύνονται ευκολότερα ξένες επιχειρήσεις και επενδυτές που δεν διατρέχουν κινδύνους παρεμπόδισης από συστήματα διαφθοράς που συνθλίβουν την υγιή επιχειρηματική δραστηριότητα.

(2) Μακροοικονομική σταθερότητα

Αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη μιας χώρας ή περιφέρειας, καθώς αυτή αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την ομαλή δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων και των επενδυτών με τους μικρότερους δυνατούς κινδύνους.

Δεδομένου ότι η Ελλάδα αντιμετωπίζει αυξημένους κινδύνους στον τομέα της μακροοικονομικής σταθερότητας η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο

αποτελώντας «πρότυπο μοντέλο ορθολογικής οικονομικής διαχείρισης και προγραμματισμένης ανάπτυξης».

Ειδικότερα, η μακροοικονομική σταθερότητα εξασφαλίζει:

- Ανάπτυξη της πίστης και των χρηματοοικονομικών συναλλαγών.
- Διαμόρφωση των επιτοκίων σε χαμηλά επίπεδα.
- Προσέλκυση επενδυτών με μακροχρόνιο επενδυτικό ορίζοντα.
- Σταθερές αποδόσεις για κρατικές ομολογίες και περιορισμένες διακυμάνσεις για τις χρηματιστηριακές τιμές των μετοχών.
- Μεγάλη ρευστότητα στις αγορές.

(3) Υποδομές

Η ποιότητα των υποδομών μιας περιφέρειας αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την υλοποίηση μεγάλων επενδύσεων, καθώς όταν υπάρχουν αναβαθμισμένες υποδομές:

- Διευκολύνεται σημαντικά η κυκλοφορία εμπορευμάτων, η κίνηση εργαζομένων από και προς τους χώρους εργασίας.
- Καθίσταται ευκολότερη η πρόσβαση σε άλλες περιφερειακές αγορές επιτρέποντας στις επιχειρήσεις να διακινούν μεγάλους όγκους εμπορευμάτων με χαμηλό κόστος μεταφοράς.
- Γίνεται πιο ελκυστική μια περιφέρεια όταν έχει ανεπτυγμένο και υψηλής ποιότητας δίκτυο υποδομών.

(4) Υγεία

Αποτελεί ένα παράγοντα που συνδέει την κατάσταση της υγείας του ανθρώπινου δυναμικού μιας περιφέρειας με την παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού, καθώς όταν εμφανίζεται με ιδιαίτερα υψηλούς δείκτες υγείας:

- Τα κόστη από ασθένειες και απώλειες ημερών εργασίας είναι περιορισμένα για τους εργοδότες.

Επιπλέον, ένα αποτελεσματικό περιφερειακό σύστημα υγείας δημιουργεί «αίσθημα ασφάλειας» στους Πολίτες, στις επιχειρήσεις, στους υποψήφιους επενδυτές και στην κοινωνία εν γένει.

(5) Ποιότητα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Παιδείας

Ολοένα και περισσότερες μελέτες διαπιστώνουν ότι υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς την οικονομική ανάπτυξη:

- Ο βαθμός εξειδίκευσης και αποτελεσματικότητας των μαθητών μιας περιφέρειας ή χώρας μακροχρόνια θα επηρεάσει την οικονομική ανάπτυξη. Οι δύο αυτές βαθμίδες αποτελούν την κύρια βάση για τη δημιουργία του μελλοντικού εργατικού δυναμικού.
- Όσο πιο αποτελεσματικό είναι το εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας ή περιφέρειας τόσο μεγαλύτερες δυνατότητες θα έχουν οι μαθητές να αποκτήσουν ευκολότερα και σε βάθος τις γνώσεις που θα απαιτηθούν για να καλύψουν τις ανάγκες των επιχειρήσεων για εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.
- Ένα προηγμένο σύστημα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιτρέπει στους μαθητές να αφομοιώνουν και να αξιοποιούν τις νέες γνώσεις, τεχνολογίες και καινοτομίες που θα διαχέονται.

Οι Πυλώνες της Αποδοτικότητας

Οι Πυλώνες Αποδοτικότητας έχουν αποκτήσει ιδιαίτερη σημασία για εκείνες τις οικονομίες που επιδιώκουν την προώθηση της εξειδίκευσης και του μετασχηματισμού των περιφερειακών οικονομιών σε περισσότερο εξειδικευμένες και πιο ανταγωνιστικές στη διεθνή αγορά.

Εφόσον οι Πυλώνες Αποτελεσματικότητας χαρακτηρίζονται από την υψηλή αποτελεσματικότητά τους είναι ευκολότερη η υλοποίηση πολιτικών για τους εξής παράγοντες:

- Την στροφή των υφισταμένων επιχειρήσεων σε δραστηριότητες που βασίζονται σε μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία.
- Την προσέλκυση επενδυτών μεγάλης οικονομικής επιφάνειας ή και επιχειρήσεων, αφού θα είναι διασφαλισμένη η απασχόληση υψηλού βαθμού εξειδίκευσης, μεγάλης αποτελεσματικότητας και προσαρμοστικότητας ανθρώπινου δυναμικού.
- Την υλοποίηση μέτρων για την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της περιφέρειας

Συγκεκριμένα για τους Πυλώνες Αποδοτικότητας επισημαίνονται συνοπτικά τα ακόλουθα:

(1) Ανώτερη Παιδεία και Δια Βίου Μάθηση

Οι οικονομίες που αναπτύσσονται με βάση τις προηγμένες γνώσεις και τις καινοτομίες χρειάζονται ανθρώπινο δυναμικό που είναι πολύ καλά μορφωμένο και να είναι σε θέση να προσαρμόζεται ταχύτατα στις μεταβαλλόμενες τεχνολογικές, οικονομικές και λοιπές εξελίξεις, ενώ τα εκπαιδευτικά συστήματα θα πρέπει να προσφέρουν τις απαιτούμενες γνώσεις, ώστε να αποκτούν τις απαιτούμενες ειδικότητες και ικανότητες.

Για τους λόγους που αναφέρθηκαν:

- Τα εκπαιδευτικά συστήματα θα πρέπει να έχουν μετρήσιμα αποτελέσματα όσον αφορά στο βαθμό, στην ποιότητα εκπαίδευσης του πληθυσμού, στις εφαρμογές ερευνών για οικονομικές δραστηριότητες κλπ.
- Η συνεχής αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού εφ' όρου ζωής είναι αναγκαία προκειμένου αυτό να ανταποκρίνεται με επιτυχία στις προκλήσεις της συνεχώς μεταβαλλόμενης τεχνολογίας.

(2) Αποδοτικότητα της αγοράς εργασίας:

Οι αποδοτικές και ευέλικτες αγορές εργασίας συμβάλλουν στην αποτελεσματική κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού, αποτελώντας σημαντική μεταβλητή στην ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας.

Η «ευελιξία» των αγορών εργασίας και η «ποιότητα» του ανθρώπινου δυναμικού είναι κρίσιμοι παράγοντες όχι μόνο για την προσέλκυση επιχειρήσεων σε μια περιφέρεια αλλά και για την παραμονή και συνέχιση της λειτουργίας τους.

Οι περιφερειακές αρχές μπορούν να κατανοήσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της περιφερειακής αγοράς εργασίας λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- Τα ποσοστά των απασχολούμενων και των ανέργων παρέχουν πληροφόρηση σχετικά με το επίπεδο γενικής οικονομικής δραστηριότητας.
- Υψηλά ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας υποδηλώνουν την ύπαρξη διαρθρωτικών προβλημάτων.
- Οι διαφορές στα ποσοστά απασχόλησης μεταξύ φύλων αποτελούν ένδειξη της ικανότητας ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής καριέρας και οικογενειακής ζωής, ενώ η αύξηση της απασχόλησης των γυναικών συμβάλλει στη βελτίωση των επιδόσεων της απασχόλησης.
- Εντούτοις, τα υψηλά ποσοστά απασχόλησης δεν ανταποκρίνονται πάντοτε σε υψηλή παραγωγικότητα της εργασίας, που είναι ένας από τους κύριους συντελεστές για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μιας περιφέρειας.

(3) Μέγεθος αγοράς

Ο σχετικός Πυλώνας οριοθετεί τη σχέση ανάμεσα στο επίπεδο οικονομικής ευημερίας μιας περιφέρειας και το μέγεθος της αγοράς που είναι διαθέσιμο για δραστηριοποίηση σε επιχειρήσεις:

- Οι μεγαλύτερες σε μέγεθος αγορές έχουν το πλεονέκτημα ότι επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να αναπτύσσονται επωφελούμενες από τις οικονομίες κλίμακας.
- Παρά το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια ενιαία αγορά και θεωρητικά επιτρέπει ίσες ευκαιρίες ανάπτυξης για όλες τις περιφέρειες, εντούτοις στην πράξη διαπιστώνονται διαφορές στα κόστη και στους χρόνους που χρειάζονται οι επιχειρήσεις για να διακινήσουν εμπορεύματα και να προσφέρουν υπηρεσίες. Επομένως τα μεγέθη αγοράς δεν είναι ίδια για όλες τις περιφέρειες.
- Οι αποστάσεις των διαφόρων περιφερειών από τα μεγαλύτερα οικονομικά κέντρα παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της κάθε περιφέρειας, ενώ επωφελούνται εκείνες οι περιφέρειες που έχουν ταχύτερη πρόσβαση στα μεγάλα οικονομικά κέντρα.

Τέλος, σε σχέση με το μέγεθος αγοράς και με βάση τον Global Competitiveness Index 2012-2013 επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- Πέντε μικρές σε μέγεθος χώρες –με βάση τον πληθυσμό τους– (Ελβετία, Σιγκαπούρη, Φινλανδία, Σουηδία και Φινλανδία) καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη της ανταγωνιστικότητας.
- Με βάση την αξία των εξαγωγών εμπορευμάτων και υπηρεσιών ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, τις 9 από τις 10 πρώτες θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη καταλαμβάνουν χώρες με πληθυσμό περίπου ανάλογο με αυτόν της Ελλάδας που καταλαμβάνει την 120^η θέση.
- Σχετική αξία έχει η γεωγραφική θέση μιας χώρας και ο πληθυσμός. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Ιρλανδία που αν και βρίσκεται «απομονωμένη» από την ηπειρωτική Ευρώπη, εντούτοις καταλαμβάνει την 5^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη με βάση την αξία των εξαγωγών εμπορευμάτων και υπηρεσιών ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της. Η σημαντική αυτή επίδοση οφείλεται στη μακροχρόνια πολιτική που έχει ακολουθήσει για τη δημιουργία ενός ιδιαίτερα θετικού περιβάλλοντος για τις μεγάλες ξένες επιχειρήσεις και για μεγάλη εξειδίκευση και προσαρμοστικότητα των Ιρλανδών εργαζομένων.
- Χώρες που καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη στηρίζουν την ανάπτυξή τους κυρίως στις μεγάλες εσωτερικές αγορές των

περιφερειών τους. Για παράδειγμα οι ΗΠΑ που έχει την 1^η θέση με βάση το μέγεθος αγοράς κατατάσσεται μόλις στην 138^η θέση παγκοσμίως με βάση την αξία των εξαγωγών εμπορευμάτων και υπηρεσιών ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της.

Τα ανωτέρω στοιχεία εύγλωττα μαρτυρούν ότι:

- Η μακροχρόνια επιτυχία των Προγραμμάτων Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα εξαρτάται σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό από την «εξωστρέφειά» τους, δηλαδή την στροφή του παραγωγικού δυναμικού τους σε διεθνείς δραστηριότητες.
- Η διεθνοποίηση των εργασιών των υφισταμένων επιχειρήσεων της περιφέρειας – που προς το παρόν δραστηριοποιούνται σε «κορεσμένους κλάδους- επιβάλλει πολύ μεγάλες προσπάθειες για να αλλάξουν δομές, προϊόντα και «νοοτροπίες», προκειμένου να γίνουν διεθνώς ανταγωνιστικές και να αυξήσουν σημαντικά τα έσοδά τους.

Οι Πυλώνες της Καινοτομίας

Οι Πυλώνες της Καινοτομίας είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για τις πιο προηγμένες περιφερειακές οικονομίες. Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι χώρες με πολύ ισχυρούς Πυλώνες Καινοτομίας έχουν μεγάλη οικονομική ευημερία, πολύ υψηλούς δείκτες απασχόλησης, κλάδους επιχειρήσεων με πολύ εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης κλπ.

Η σχετική ομάδα Πυλώνων περιλαμβάνει:

(1) Τεχνολογική ετοιμότητα:

Μετράει το επίπεδο χρησιμοποίησης των τεχνολογιών από τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις της κάθε περιφέρειας.

- Οι τεχνολογίες της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών (ICT) έχουν αλλάξει τις οργανωτικές δομές των επιχειρήσεων, διευκολύνουν την υιοθέτηση νέων και περισσότερο αποτελεσματικών πρακτικών εργασίας, βελτιώνουν την παραγωγικότητα και επιταχύνουν τις εμπορικές λειτουργίες.
- Οι ικανότητες που έχουν οι εργαζόμενοι μέσα στις επιχειρήσεις να χρησιμοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες είναι βασικός παράγοντας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

(2) Πολύ προηγμένες και πολυσύνθετες επιχειρηματικές δραστηριότητες (Business Sophistication)

Ο βαθμός χρήσης πολυσύνθετων και εξειδικευμένων εργασιών από μια επιχείρηση αποτελεί βασικό στοιχείο για τη βελτίωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας.

- Ιδιαίτερα υψηλοί είναι οι βαθμοί ανάπτυξης πολυσύνθετων εργασιών στους κλάδους των επικοινωνιών, της πληροφορικής, των τραπεζών και των ασφαλιστικών εταιρειών.
- Η γεωγραφική εγγύτητα και οι στενές διασυνδέσεις ανάμεσα στις επιχειρήσεις και τους προμηθευτές επιτρέπουν την ταχύτερη διάχυση προηγμένων τεχνολογιών και εξειδικευμένων εργασιών, ενώ παράλληλα διευκολύνουν κατά πολύ την προσέλκυση σε μια περιφέρεια ξένων επενδύσεων που μπορούν να προσφέρουν προηγμένη τεχνογνωσία.
- Η δημιουργία περιφερειακών clusters μπορεί να συμβάλλει στην εξασφάλιση προηγμένης τεχνογνωσίας, στην προώθηση καινοτομιών και στην αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση των διαθέσιμων πόρων.
- Τα περιφερειακά clusters έχουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης σε μια περιφέρεια εφόσον αυτά έχουν ως κεντρικό σκοπό την ανάπτυξη προηγμένων και πολυσύνθετων εργασιών. Αντίθετα, περιφερειακά clusters που δραστηριοποιούνται σε «κορεσμένους» κλάδους έχουν πολύ περιορισμένες δυνατότητες επιτυχίας, καθώς θα αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλο ανταγωνισμό, ενώ μπορεί να προκαλέσουν και απώλεια δημοσίων πόσων χωρίς να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι αναπτυξιακοί στόχοι.

(3) Καινοτομίες:

Οι πιο προηγμένες οικονομίες χαρακτηρίζονται και πρέπει να είναι μπροστά στην παραγωγή και στις διαδικασίες τεχνολογικής αιχμής προκειμένου να συνεχίσουν να έχουν το προβάδισμα στην ανταγωνιστικότητα.

Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί κάτω από τις εξής προϋποθέσεις:

- Δημιουργία και ανάπτυξη σχέσεων στενής συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και επιστημονικών φορέων, παραγωγών και χρηστών των καινοτομιών και των επιχειρήσεων με το θεσμικό περιβάλλον.
- Οι περιφερειακές αρχές έχουν τη δυνατότητα να διευκολύνουν τη διάχυση των επιτευγμάτων της τεχνολογίας μέσα στην ίδια την περιφέρεια.
- Το θεσμικό περιβάλλον ευνοεί την προσέλκυση επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις τεχνολογίες αιχμής. Η εμπειρία δείχνει ότι οι επιχειρήσεις

συγκεντρώνονται κυρίως σε περιφέρειες που παρέχουν τις κατάλληλες συνθήκες, το απαιτούμενο προσωπικό και τα κατάλληλα μέσα (εργαστήρια, Πανεπιστημιακά Ιδρύματα) για την ανάπτυξη καινοτομιών.

- Οι περιφέρειες διαθέτουν υψηλό ποσοστό εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και μεγάλες δυνατότητες διάχυσης των γνώσεων.

Βασικοί δείκτες που αποκαλύπτουν τις δυνατότητες μιας περιφέρειας να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξή της μέσω καινοτομιών είναι οι κάτωθι:

- Οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη.
- Οι απασχολούμενοι στις επιστήμες και στην τεχνολογία.
- Οι εργαζόμενοι της Γνώσης (knowledge workers).
- Ο αριθμός κατάθεσης πατεντών ανά αριθμό κατοίκων κλπ.

**ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να αναδειχθεί σε κύριο παράγοντα προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης μέσω των ιδιωτικών επενδύσεων που θα δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης και νέα εισοδήματα.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι για αρκετά χρόνια θα είναι περιορισμένοι οι πόροι για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων –λόγω των μεγάλων δημοσιονομικών ελλειμμάτων της χώρας– η τοπική αυτοδιοίκηση οφείλει να γίνει «πρωταγωνίστρια» στην προσέλκυση επενδύσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων από την τοπική αυτοδιοίκηση -με στρατηγικό στόχο και όραμα τη βελτίωση του επιπέδου ευημερίας και τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας– προϋποθέτει την εκπόνηση ενός πλήρως τεκμηριωμένου και ρεαλιστικού Περιφερειακού Επενδυτικού Σχεδίου.

Το Περιφερειακό Επενδυτικό Σχέδιο θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που θα επιτρέπουν σε κάθε υποψήφιο επενδυτή να έχει μια απόλυτα ακριβή εικόνα του περιβάλλοντος και όλων εκείνων των παραμέτρων που θα επιτρέψουν σε μια επιχείρηση να πραγματοποιήσει επενδύσεις, οι οποίες θα αποφέρουν ικανοποιητικές αποδόσεις σε συγκεκριμένο βάθος χρόνου.

Το Περιφερειακό Επενδυτικό Σχέδιο επιτρέπει τη συνοπτική παρουσίαση (profile) των «συγκριτικών πλεονεκτημάτων» που διαθέτει μια περιφέρεια σε σχέση με άλλες για την προσέλκυση επενδύσεων, παρουσιάζοντας ταυτόχρονα και τις πιο σημαντικές «επενδυτικές ευκαιρίες» που διανοίγονται για τους ενδιαφερόμενους επενδυτές.

Στη συνέχεια περιγράφονται ορισμένα από τα «βασικά βήματα» που απαιτείται να γίνουν για την εκπόνηση μιας Στρατηγικής Περιφερειακής Ανάπτυξης και ενός ρεαλιστικού Περιφερειακού Επενδυτικού Σχεδίου μιας περιφέρειας που θέλει να προσελκύσει ιδιωτικά κεφάλαια για να δημιουργηθούν βιώσιμες και διεθνώς ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση των θέσεων εργασίας και του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της περιοχής.

Εδώ πρέπει να γίνουν μερικές σημαντικές διευκρινήσεις:

- Η **Στρατηγική Περιφερειακή Ανάπτυξη** διαγράφει τον «οδικό χάρτη» που πρέπει να ακολουθήσει μια περιφέρεια σε βάθος χρόνου προκειμένου να πετύχει ένα υψηλότερο επίπεδο ευημερίας για τους κατοίκους της.

- Ο **Στρατηγικός Στόχος** είναι σαφώς καθορισμένος και για την επίτευξη του συνεργάζονται στενά όλοι οι τοπικοί και περιφερειακοί φορείς για την υλοποίηση των επιμέρους πολιτικών που θα πρέπει να υλοποιηθούν.
- Το **Στρατηγικό Σχέδιο** περιλαμβάνει τις βασικές πολιτικές που θα πρέπει να ασκηθούν προκειμένου να επιτευχθεί ο Στρατηγικός Στόχος της Περιφέρειας και να εξασφαλισθεί η βιώσιμη ανάπτυξή της. Το Στρατηγικό Σχέδιο δεν περιλαμβάνει μόνο οικονομικές πολιτικές, αλλά και άλλες που συνδέονται με το περιβάλλον, καλλίτερη ζωή για όλους τους κατοίκους κλπ.
- Το **Περιφερειακό Επενδυτικό Σχέδιο** περιλαμβάνει μια σειρά από επενδυτικές προτάσεις που θα υποβληθούν προς αξιολόγηση προς τους υποψήφιους επενδυτές, προκειμένου αυτοί να προχωρήσουν στην υλοποίηση επενδύσεων που θα αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάπτυξη μιας περιφέρειας. Το Περιφερειακό Επενδυτικό Σχέδιο δεν είναι λεπτομερές –όπως είναι τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων– αλλά επικεντρώνεται στην προβολή των πλεονεκτημάτων που θα έχουν οι επενδυτές εάν επιλέξουν κάποιες από τις επενδυτικές προτάσεις της περιφέρειας. Παρέχει, όμως, πάρα πολλές λεπτομέρειες τόσο σε επίπεδο επιλεγμένων επενδυτικών στόχων, όσο και στις διευκολύνσεις που θα έχουν από το εξωτερικό περιβάλλον μέσα στο οποίο θα δραστηριοποιηθούν.

Έχοντας διευκρινισθεί τα παραπάνω, περιγράφονται κατωτέρω μερικά από τα «πρώτα βήματα» που πρέπει να γίνουν μέχρι να ολοκληρωθεί ένα Περιφερειακό Επενδυτικό Σχέδιο.

Βήμα Πρώτο:

Κατανόηση της αναγκαιότητας του Περιφερειακού Στρατηγικού Σχεδιασμού και του Επενδυτικού Σχεδίου

Σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης και πλήρους ανοίγματος των αγορών εκείνο που προέχει για μια περιφέρεια είναι να προχωρήσει στο Στρατηγικό Αναπτυξιακό Σχεδιασμό, εντοπίζοντας, καταρχήν, τα συγκριτικά οικονομικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που εμφανίζει μια περιοχή, στην οποία υπάρχουν πολυάριθμοι πόροι: τοπικές επιχειρήσεις, ανθρώπινο δυναμικό, διοικητικές υπηρεσίες κλπ.

Αυτή η «οικονομική αυτογνωσία» επιτρέπει να εντοπισθούν όλοι εκείνοι οι θετικοί και αρνητικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις των επενδυτών πριν προχωρήσουν στην απόφαση πραγματοποίησης μιας μεγάλης επένδυσης που συνεπάγεται διάφορους επιχειρηματικούς και άλλους κινδύνους.

Έτσι θα πρέπει να γίνει μια καταγραφή όλων εκείνων των παραγόντων που θα δώσουν απαντήσεις στα ακόλουθα βασικά ερωτήματα:

1. Πού βρισκόμαστε τώρα;

2. Ποιες είναι οι προοπτικές μας στο μέλλον με βάση τα σημερινά δεδομένα;

3. Ποιο είναι το όραμά μας για το μέλλον της περιφέρειας, τους κατοίκους της και τις επιχειρήσεις;

4 Τι πρέπει να κάνουμε για να γίνει πραγματικότητα το όραμά μας για την περιφέρεια μέσα στα επόμενα χρόνια;

Οι απαντήσεις στα ανωτέρω ερωτήματα αποτελούν στην πράξη τις διαδικασίες για να θέσουμε τις βάσεις κατάρτισης του Περιφερειακού Στρατηγικού Σχεδιασμού.

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός είναι μια έννοια πολύ πιο ευρεία από το Περιφερειακό Επενδυτικό Σχέδιο, καθώς αυτό προκύπτει από τις επιμέρους δράσεις και την αποτελεσματικότητα του Στρατηγικού Σχεδιασμού, επηρεάζοντας σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και τη διαμόρφωση του Περιφερειακού Επενδυτικού Σχεδίου.

Τι ζητούν οι επενδυτές;

Είναι προφανές ότι οι ιδιώτες επενδυτές ενδιαφέρονται για το εξωτερικό περιβάλλον δραστηριοποίησης μιας επιχείρησης και τις σχετικές απαντήσεις, για το πώς είναι δυνατόν να γίνει πιο ελκυστικό, μπορεί να τους δώσει ένας ολοκληρωμένος Περιφερειακός Στρατηγικός Σχεδιασμός.

Συνεπώς, στην εκπόνηση των σχετικών σχεδίων χρονικά προηγείται η εκπόνηση του Περιφερειακού Στρατηγικού Σχεδιασμού έναντι του Περιφερειακού Επενδυτικού Σχεδίου.

Επομένως σε αυτή τη φάση οι τοπικοί ηγέτες οφείλουν να κατανοήσουν ότι:

- **Ο ανταγωνισμός για την προσέλκυση επενδυτών σε παγκόσμιο επίπεδο είναι οξύτατος** και υπάρχει «πληθώρα περιφερειών» που προσφέρει πολύ ισχυρά επενδυτικά «κίνητρα», εξειδικευμένο προσωπικό, διευκολύνσεις και ταχύτατες διαδικασίες έγκρισης επενδυτικών σχεδίων, κλπ.
- Ο **βαθμός διεθνούς αξιοπιστίας** μιας χώρας (δημοσιονομική κατάσταση, σταθερότητα φορολογικού περιβάλλοντος, θεσμικό περιβάλλον κλπ) και η παγκόσμια κατάταξή της με βάση τη **«φιλικότητα» προς τις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες επενδυτές** (προστασία των επενδύσεων, κλπ) αποτελούν το πρωταρχικό κριτήριο για την καταρχήν επιλογή μιας χώρας για πραγματοποίηση επενδύσεων, ανεξάρτητα από το εάν αυτή διαθέτει περιφέρειες που παρουσιάζουν από επενδυτικής πλευράς μεγάλη ελκυστικότητα και πλεονεκτήματα.
- Κανένας επενδυτής δεν θα ενδιαφερθεί να πραγματοποιήσει κάποια επένδυση εάν δεν έχει μίαν απολύτως σαφή εικόνα της σημερινής κατάστασης (οικονομικής,

κοινωνικής, πολιτικής) που επικρατεί σε μια περιφέρεια ή περιοχή και της μελλοντικής της πορείας.

- Οι μεγάλοι διεθνείς επενδυτές χρησιμοποιούν εξειδικευμένες εταιρείες – συμβούλους για την προεπιλογή περιφερειών για επενδύσεις.
- Χρειάζεται μια ολοκληρωμένη ανάλυση σειράς διαφορετικών οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και λοιπών παραγόντων που δίνουν μια ακριβή «εικόνα του επενδυτικού περιβάλλοντος» και η οποία τελικά επηρεάζει τις επενδυτικές αποφάσεις.
- Οι επενδυτές πέρα από τις διάφορες αναλύσεις και προτάσεις που θα τους υποβληθούν χρειάζονται να έχουν απέναντι τους ένα συγκεκριμένο και εξειδικευμένο δημόσιο φορέα που να γνωρίζει σε βάθος όλες τις απαντήσεις που θα θέσουν με ερωτήσεις τους οι υποψήφιοι επενδυτές.
- Ο βαθμός ικανοποίησης των επιχειρήσεων που ήδη δραστηριοποιούνται σε μια περιφέρεια ή στη χώρα αποτελεί καθοριστικό κριτήριο για την προσέλκυση διεθνών ή άλλων εγχωρίων επενδυτών: Οι καλύτεροι «διαφημιστές» προσέλκυσης επενδύσεων είναι οι ήδη λειτουργούσες σε μια περιφέρεια.
- Κανένα Περιφερειακό Στρατηγικό και Επενδυτικό Σχέδιο δεν μπορεί να είναι πειστικό εάν δεν παρουσιάζει με αντικειμενικό τρόπο τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιφέρειας σε σχέση με άλλες περιφέρειες ή άλλες χώρες που μπορούν να αξιοποιήσουν οι υποψήφιοι επενδυτές.

Βήμα Δεύτερο:

Δημιουργία Επιτροπής εκπόνησης Στρατηγικού Σχεδιασμού και Περιφερειακού Επενδυτικού Σχεδίου

Το πιο σημαντικό βήμα για την εκπόνηση του Περιφερειακού Στρατηγικού Σχεδιασμού και του Επενδυτικού Σχεδίου είναι η σύσταση και λειτουργία μιας Επιτροπής (steering committee) στην οποία θα ανατεθεί η διεκπεραίωση του πλήρους έργου.

Για την αποτελεσματικότητα αυτής της Επιτροπής –που μπορεί μεταγενέστερα να αποκτήσει νομική οντότητα, παίρνοντας τη μορφή Επενδυτικού Φορέα ή εταιρείας– βασικές προϋποθέσεις είναι:

- Η Επιτροπή τελεί υπό την εποπτεία ενός συγκεκριμένου και πλήρως αναγνωρισμένου φορέα (περιφέρειας ή δήμου) που έχει μεγάλες αρμοδιότητες και τη δυνατότητα πολλαπλής υποστήριξης του έργου της Επιτροπής.

- Η Επιτροπή έχει ως μέλη άτομα με μεγάλη εμπειρία σε θέματα οικονομικής ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας, τα οποία τυγχάνουν γενικής αναγνώρισης και είναι ανεξάρτητα και γενικά έχουν όλες εκείνες τις αντικειμενικές και υποκειμενικές προϋποθέσεις για να επιτελέσουν με επιτυχία το έργο τους.
- Η Επιτροπή λειτουργεί συνεχώς μέχρις ότου φέρει σε πέρας το έργο της, κάνοντας προγραμματισμό, αξιολογήσεις και απολογισμό σε τακτά χρονικά διαστήματα στην τοπική αυτοδιοίκηση, σε επιμελητήρια και λοιπούς ενδιαφερόμενους φορείς.
- Τα μέλη της Επιτροπής εκπαιδεύονται και εξειδικεύονται σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης, επενδύσεων, επιχειρησιακά σχέδια, ερευνών αγοράς, όλων των «εργαλείων» δηλαδή που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του Περιφερειακού Στρατηγικού Σχεδιασμού και το Επενδυτικού Σχεδίου.
- Η Επιτροπή έχει την εξουσιοδότηση και αρμοδιότητα να συμβουλευέται και να επικοινωνεί με διάφορους φορείς και φυσικά πρόσωπα, όπως επιμελητήρια, επιχειρηματίες, οργανώσεις καταναλωτών, τοπικούς παράγοντες, δικηγόρους, κρατικούς οργανισμούς, υπουργεία κ.α. που έχουν σχέση με το αντικείμενο εργασιών της.
- Η Επιτροπή έχει την υποστήριξη και την ευθύνη να διενεργεί έρευνες γνώμης προκειμένου να κατανοήσει ελεύθερα και με τον πιο αντικειμενικό τρόπο το σύνολο των προβλημάτων και των δυνατοτήτων της περιφέρειας.
- Πέραν αυτών στη σχετική Επιτροπή θα πρέπει να εξασφαλισθούν όλα τα βασικά μέσα για να μπορέσει να ολοκληρώσει το έργο της, όπως γραφεία, κατάλληλο προσωπικό για εκτέλεση διοικητικών και όλων των βασικών εργασιών.

Εξάλλου, πολύτιμη θα είναι και η δημιουργία περιφερειακών, ερευνητικών επιτροπών –που θα πλαισιώνουν την Επιτροπή– προκειμένου να εκτελέσουν διάφορες επιμέρους εξειδικευμένες εργασίες.

Βήμα Τρίτο:

Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders)

Βασική ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι να ευαισθητοποιήσει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) σχετικά με τους σκοπούς σύστασης και λειτουργίας της Επιτροπής, προκειμένου να υποστηριχθεί πολύπλευρά το έργο που έχει αναλάβει από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Στο πλαίσιο της σχετικής προσπάθειας πριν απ' όλα θα ετοιμασθεί ένα κατανοητό κείμενο που θα εξηγεί πλήρως τους λόγους για τους οποίους καλούνται οι διάφοροι φορείς, και φυσικά πρόσωπα να ενημερώσουν εμπεριστατωμένα τα μέλη της Επιτροπής, ώστε αυτή να

συγκεντρώσει στοιχεία και προτάσεις που θα είναι πολύτιμη πρώτη ύλη για την εκπόνηση της Στρατηγικής Περιφερειακής Ανάπτυξης και ενός ρεαλιστικού Περιφερειακού Επενδυτικού Σχεδίου.

Η σχετική «ευαισθητοποίηση» είναι δυνατόν να γίνει με πολλούς τρόπους, όπως:

- Συνέντευξη τύπου και έκδοση δελτίων τύπου σχετικά με τους επιδιωκόμενους στόχους και τα οφέλη που θα προκύψουν για τις τοπικές κοινωνίες.
- Ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές συνεντεύξεις σε περιφερειακά ΜΜΕ, ώστε οι επιδιωκόμενοι στόχοι να γίνουν γνωστοί σε ευρύτερα και διαφορετικά κοινά.
- Επιστολές προς διάφορους φορείς για ανάπτυξη συνεργασίας.

Μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών μπορεί να είναι:

- Αγροτικοί σύλλογοι.
- Επιμελητήρια.
- Περιφερειακές Υπηρεσίες.
- Διοικήσεις νοσοκομείων.
- Επιχειρηματίες.
- Διευθυντές καταστημάτων τραπεζών.
- Διακεκριμένα μέλη των τοπικών κοινωνιών.

Προσεγγίζοντας όλες τις κοινωνικο-επαγγελματικές ομάδες των τοπικών κοινωνιών πραγματοποιούνται οι ακόλουθες βασικές ενέργειες:

- Καταγραφή απόψεων της κάθε ομάδας σχετικά με την παρούσα κατάσταση και τις προοπτικές του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται.
- Προτάσεις για τις δυνατότητες βελτίωσης του οικονομικού, κοινωνικού, και πολιτιστικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται, ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την αύξηση της συνολικής παραγωγής και των παρεχομένων υπηρεσιών, καθώς και τρόπους για τη μείωση του γενικού κόστους.
- Προτάσεις για τομείς στους οποίους θα μπορούσε να εκδηλωθεί ισχυρό επενδυτικό ενδιαφέρον.
- Περιγραφή της κατάστασης των υποδομών της ευρύτερης περιφέρειας και τρόποι που θα μπορούσαν να βελτιωθούν με το χαμηλότερο δυνατό κόστος.

- Ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος της περιοχής και τρόποι που θα το καθιστούσαν περισσότερο προσαρμοσμένο στις ανάγκες των τοπικών επιχειρήσεων, ελευθέρων επαγγελματιών και λοιπών φορέων.
- Συγκέντρωση διαφόρων άλλων πληροφοριών και προτάσεων που θα ήταν χρήσιμες για την εκπόνηση του Στρατηγικού Περιφερειακού Σχεδίου και του Επενδυτικού Σχεδίου.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η προσέγγιση εκπροσώπων των εργαζομένων, ανέργων, νέων, και συνταξιούχων προκειμένου να εκθέσουν τις απόψεις τους σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και το πώς βλέπουν το μέλλον. Στο πλαίσιο αυτής της δράσης βασικός επιδιωκόμενος σκοπός είναι να αντληθούν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με:

- Τις επικρατούσες συνθήκες εργασίας και δυνατότητες βελτίωσής τους.
- Τους τρόπους αντιμετώπισης της ανεργίας και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι οικογένειές τους.
- Το επίπεδο γνώσεων και τις δυνατότητες προσαρμογής τους μέσα στην παραγωγική διαδικασία.

Στο πλαίσιο της σχετικής δράσης ξεχωριστή σημασία έχει η προσέγγιση των εκπροσώπων των παραγωγικών τάξεων και μεμονωμένα των επιχειρηματιών, προκειμένου να καταγραφούν οι απόψεις τους σχετικά με:

- Την κατάσταση και τις προοπτικές των τοπικών επιχειρήσεων (κερδοφορία, βαθμός απασχόλησης εγκατεστημένου δυναμικού, δυνατότητες πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα, ανταγωνιστικότητα κλπ.
- Τον εντοπισμό των πλεονεκτημάτων που έχουν οι τοπικές επιχειρήσεις και των προβλημάτων κατά την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Τις εργασιακές σχέσεις και τις ανάγκες των επιχειρήσεων –τρέχουσες και μελλοντικές– για εργατοϋπαλληλικό δυναμικό.
- Το βαθμό αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, τη συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα για την αξιοποίηση τους από τις επιχειρήσεις.
- Τις δυνατότητες που έχει η περιοχή να προσελκύσει ιδιώτες επενδυτές και τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος.
- Τα κίνητρα που θα μπορούσαν να δημιουργηθούν προς όφελος της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων.
- Τις επιπτώσεις στη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων από το υφιστάμενο εθνικό φορολογικό σύστημα και τις προτάσεις για τη βελτίωσή του, ώστε αυτό να

συμβάλλει στη γενική οικονομική ανάπτυξη και ειδικότερα στην ισχυροποίηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων.

Το σύνολο των απόψεων και των προτάσεων που θα καταγραφούν θα αποτελέσει μια πρώτη βάση δεδομένων για κατάταξη και ταξινόμηση, με βάση τις προτεραιότητες και τη μετέπειτα επεξεργασία τους.

Όμως δεν σταματάει εδώ η ευαισθητοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders), αλλά αυτή αποτελεί την αφετηρία για μια μακροχρόνια και επικοδομητική συνεργασία με την Επιτροπή, έτσι ώστε τα ενδιαφερόμενα μέρη να αισθάνονται ότι συμμετέχουν σε μια κοινή προσπάθεια που θα έχει οφέλη για όλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6°

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ: «ΔΕΚΑ ΒΗΜΑΤΑ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Η πρωτοφανής ανεργία που πλήττει την Ελλάδα μπορεί να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά μόνο με την κινητοποίηση των επιχειρηματιών και των ιδιωτών επενδυτών σε στενή συνεργασία με τις τοπικές αρχές για την υλοποίηση βιώσιμων επενδύσεων που θα δημιουργούν θέσεις απασχόλησης και νέα εισοδήματα.

Η κεντρική διοίκηση μπορεί να δημιουργήσει το κατάλληλο θεσμικό και φορολογικό πλαίσιο για την προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων και να προωθήσει τις ιδιωτικοποιήσεις. Σε καμιά περίπτωση, όμως, δε μπορεί να λύσει το πρόβλημα της ανεργίας μέσω μαζικών επενδύσεων, αφού ούτε κεφάλαια διαθέτει ούτε έχει τις ικανότητες να υλοποιεί βιώσιμες επενδύσεις.

Συνεπώς, η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να γίνει η «γέφυρα» και ο «κύριος πόλος» για την προσέλκυση και διευκόλυνση της πραγματοποίησης ιδιωτικών επενδύσεων, δημιουργώντας σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο το κατάλληλο περιβάλλον και τις προϋποθέσεις για να δραστηριοποιηθούν βιώσιμες επιχειρήσεις.

Πέραν αυτών, επιβάλλεται ο μετασχηματισμός του παραγωγικού δυναμικού της χώρας, καθώς η «εσωστρέφεια» και η δραστηριοποίηση σε «κορεσμένους κλάδους» αποτελούν τους κύριους παράγοντες της αυξανόμενης μακροχρόνιας ανεργίας. Η σύγχρονη εμπειρία πολλών περιφερειών αναπτυγμένων χωρών δείχνει στόχευση των αναπτυξιακών πολιτικών τους στη διαφοροποίηση και στο μετασχηματισμό του υφιστάμενου παραγωγικού δυναμικού, ώστε να είναι προσαρμοσμένο στα δεδομένα που δημιουργούν ο παγκόσμιος οικονομικός καταμερισμός και το πλήρες άνοιγμα των εθνικών αγορών.

Έτσι, με στόχο την καταπολέμηση της μεγάλης ανεργίας οι περιφέρειες δημιουργούν το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που θα ευνοήσει το μετασχηματισμό του περιφερειακού παραγωγικού δυναμικού μέσω ιδιωτικών επενδύσεων και επιχειρήσεων που θα εξασφαλίζουν:

- Στροφή σε πολυμερείς οικονομικές δραστηριότητες, οι οποίες μειώνουν κατά πολύ τους κινδύνους από οικονομικές υφέσεις σε σχέση με τις μονομερώς προσανατολισμένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε «κορεσμένους κλάδους».
- Παραγωγικές δραστηριότητες και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας.

- Ανθρώπινο Δυναμικό πολύ υψηλού επαγγελματικού επιπέδου και κατάρτισης, με μεγάλες δυνατότητες αφομοίωσης τεχνολογιών και πολυσύνθετων εργασιών.

Για να επιτευχθεί ένας τέτοιος αναπτυξιακός στόχος σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο – με σκοπό να καταπολεμηθεί η ανεργία και να αυξηθούν τα εισοδήματα– απαιτείται από τις Τοπικές Αρχές η εκπλήρωση των εξής βασικών υποχρεώσεων:

1. Αναπτυξιακή κουλτούρα

Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές «δεσμεύονται» ότι θα έχουν ως βασική προτεραιότητα την προστασία και διευκόλυνση των προσπάθειών για ανάπτυξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Αυτό σημαίνει ότι:

- Οι τοπικές αρχές στο σύνολό τους θα έχουν ως κεντρική στρατηγική τους την «αλλαγή της νοοτροπίας» των πολιτών και των τοπικών υπηρεσιών, ώστε αυτή να είναι πλήρως ενθαρρυντική για την ανάπτυξη επιχειρηματικών και επενδυτικών πρωτοβουλιών.
- Πλήρης προσαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων από περιφερειακές, δημοτικές και δημόσιες υπηρεσίες, ώστε να βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους, έχοντας ως κύριο στόχο τη βελτίωση του «επιχειρηματικού κλίματος» μέσα από μετρήσιμα και αξιόπιστα ποιοτικά στοιχεία.
- «Δέσμευση» όλων των φορέων ότι η «προστασία των επενδυτών» θα είναι διαχρονική και δε θα μεταβάλλεται κάτω από την επίδραση τοπικών ή περιφερειακών παραγόντων.

2. Φορέας Στρατηγικής Ανάπτυξης

Ένας από τους κύριους παράγοντες επιτυχημένης στρατηγικής ανάπτυξης είναι να δημιουργηθεί εκείνος ο φορέας που θα αναλάβει το έργο προσέλκυσης και διευκόλυνσης επενδυτικών σχημάτων.

Η επιτυχία της αποστολής ενός τοπικού ή περιφερειακού υποστηρικτικού φορέα επενδύσεων θα αποτελεί πρώτιστο μέλημα όχι μόνο των λειτουργικών δραστηριοτήτων των τοπικών και περιφερειακών αρχών αλλά και –το σημαντικότερο– των ίδιων των δημοτών.

3. Συνεργασία με ντόπιους επιχειρηματίες

Ξεχωριστή σημασία για την επιτυχία μιας σχεδιαζόμενης στρατηγικής περιφερειακής ή τοπικής ανάπτυξης αποτελεί η στενή συνεργασία των τοπικών και περιφερειακών αρχών με τους επιμελητηριακούς φορείς και τους επιχειρηματίες της ευρύτερης περιοχής.

Μέσα από αυτή τη συνεργασία (που πρέπει να είναι προγραμματισμένη με συναντήσεις σε βάθος χρόνου) μπορούν να αξιοποιηθούν όλες οι εμπειρίες των επιμελητηρίων και των

επιχειρηματιών, ώστε να εντοπισθούν ευκολότερα και ταχύτερα τόσο τα προβλήματα που πρέπει να υπερνικηθούν όσο και οι πολιτικές που θα πρέπει να υλοποιηθούν ώστε να στεφθεί με επιτυχία η σχεδιαζόμενη αναπτυξιακή στρατηγική για την καταπολέμηση της ανεργίας.

4. Συγκριτικά πλεονεκτήματα

Θα πρέπει να εντοπισθούν με καθαρά ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια τα «συγκριτικά πλεονεκτήματα» που διαθέτει η κάθε περιοχή τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Με βάση τα σχετικά συμπεράσματα μπορούν να δημιουργηθούν οι επενδυτικές προτεραιότητες που θα ενδιέφεραν τους υποψήφιους επενδυτές.

Προϋπόθεση για να εντοπισθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα μιας περιοχής είναι να εξασφαλισθεί συνεργασία με εξειδικευμένη εταιρεία συμβούλων η οποία να διαθέτει μεγάλη εμπειρία σε θέματα επενδύσεων και κατάρτισης προμελετών σκοπιμότητας και βιωσιμότητας (pre-feasibility studies).

5. Τραπεζικές συμβουλές

Με βάση τις πρώτες εκτιμήσεις και τα αρχικά σχέδια για τρόπους προσέλκυσης υποψηφίων επενδυτών σε συγκεκριμένους τομείς είναι πολύ χρήσιμο να ζητηθούν συμβουλές από τοπικούς εκπροσώπους τραπεζών προκειμένου να αξιοποιήσουν την εμπειρία τους στην αντιμετώπιση προβλημάτων επιχειρήσεων, επενδυτικών έργων, γενικά κόστη χρηματοδότησης, αποτιμήσεις δημοτικών εκτάσεων προς αξιοποίηση κλπ.

6. Διαπεριφερειακή συνεργασία

Λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία από τις περισσότερο αναπτυγμένες χώρες, μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα έχουν πρωτοβουλίες για προσέλκυση επενδύσεων που στηρίζονται σε ευρείες διαπεριφερειακές συνεργασίες.

Η συνεργασία μεταξύ όμορων περιφερειών και κοινοτήτων είναι πολλαπλά και αμοιβαία επωφελής, καθώς, μεταξύ άλλων, εξασφαλίζονται:

- Η στενή συνεργασία όμορων επιμελητηρίων, τοπικών και κρατικών υπηρεσιών, μεγάλου αριθμού επιχειρηματιών και λοιπών φορέων με σκοπό την εκπόνηση ενός ενιαίου Διαπεριφερειακού Στρατηγικού Αναπτυξιακού Σχεδίου.
- Ο συντονισμός δράσεων για ταχύτερη επίτευξη κοινών διαπεριφερειακών στόχων (πχ μεγάλα έργα υποδομών με τη συνεργασία της Πολιτείας και ιδιωτών για συγχρηματοδοτούμενα ή μεγάλα ιδιωτικά έργα).

- Μέσα από αυτές τις συνεργασίες μπορεί να προωθηθούν ευκολότερα συνεργασίες μεταξύ επιχειρηματιών, τραπεζών, κινητοποίηση και συγκέντρωση παραγωγικών δυνάμεων, εκπαιδευτικών φορέων και άλλων φορέων.

7. Εκπόνηση Στρατηγικής Ανάπτυξης

Με βάση τις ανωτέρω διαδικασίες, τα συμπεράσματα προμελετών, τις προτάσεις των επιμελητηρίων και των επιχειρηματιών, ο φορέας Περιφερειακής Στρατηγικής Ανάπτυξης προχωρεί στην εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου Περιφερειακού Σχεδίου Στρατηγικής Ανάπτυξης που θα καθορίζει τους κεντρικούς επενδυτικούς στόχους για την προσέλκυση υποψηφίων επενδυτών.

Στο πλαίσιο εκπόνησης των στρατηγικών προτεραιοτήτων, του Προγράμματος Ανάπτυξης και Επενδύσεων ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη βελτίωση της παραγωγικότητας του υπάρχοντος ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να αποκτήσει τις γνώσεις, εξειδίκευση και δεξιότητες που απαιτούν οι υποψήφιοι επενδυτές.

8. Συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία

Πολύ σημαντικός παράγοντας επιτυχίας ενός Περιφερειακού Σχεδίου Στρατηγικής Ανάπτυξης είναι η συνεργασία με τα υπουργεία που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα με την προσέλκυση διεθνών και εγχωρίων επενδυτών για διάφορα έργα ανά την επικράτεια.

Μέσα από αυτές τις συνεργασίες είναι δυνατόν να παρασχεθεί η κρατική υποστήριξη για την επιτυχία τοπικών ή Περιφερειακών Σχεδίων Στρατηγικής Ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο αυτών των συνεργασιών θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, ώστε να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά προγράμματα επαγγελματικής επανακατάρτισης ανέργων, νέων και άλλων πληθυσμιακών ομάδων.

9. Επικοινωνία της Περιφερειακής Στρατηγικής Ανάπτυξης

Ο πλέον αποφασιστικός παράγοντας επιτυχίας ενός Σχεδίου Στρατηγικής Ανάπτυξης είναι η υπεύθυνη, συνεχής και πλήρως τεκμηριωμένη επικοινωνία του σε διαφορετικά κοινά, με ιδιαίτερη έμφαση προς τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες πρέπει να είναι απόλυτα πεπεισμένες ότι θα έχουν οικονομικά οφέλη. Έτσι, έχοντας εξασφαλισμένη την πλήρη υποστήριξη των τοπικών κοινωνιών το επόμενο «μεγάλο βήμα» είναι η επικοινωνία του προς τους υποψήφιους επενδυτές.

Η σχετική επικοινωνία είναι το «πιο δύσκολο κομμάτι» όλου του έργου, καθώς οι επενδυτές θα πρέπει να έχουν μια απόλυτα σαφή και τεκμηριωμένη εικόνα για τα οφέλη, τις αναμενόμενες κεφαλαιακές αποδόσεις, ακόμη και τα ενδεχόμενα προβλήματα που θα αντιμετωπίσουν από τη συμμετοχή τους σε κάποιο επενδυτικό σχέδιο.

10. Ανθρώπινο δυναμικό

Αποτελεί ίσως τον πιο κρίσιμο παράγοντα που υπολογίζει κάθε υποψήφιος επενδυτής, καθώς οι σύγχρονες επενδύσεις σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία προϋποθέτουν πολύ εξειδικευμένο και έμπειρο ανθρώπινο δυναμικό.

Δεδομένου ότι στον τομέα αυτό υπάρχει «σοβαρή υστέρηση» της ελληνικής περιφέρειας το πρόβλημα θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με ένα οργανωμένο και αποτελεσματικό πρόγραμμα εκπαίδευσης, κατάρτισης και εξειδίκευσης.

Μέσω της πολλαπλής υποστήριξης της τοπικής επιχειρηματικότητας και της προσέλκυσης επενδύσεων από άλλες περιοχές του κόσμου, οι περιφέρειες δύνανται να επιτελέσουν αποτελεσματικότερα τον κοινωνικό τους ρόλο, επενδύοντας πρωτίστως στο ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτουν.

Ο μετασχηματισμός των περιφερειών, που σήμερα αντιμετωπίζουν πολύ σοβαρά, οξυμμένα κοινωνικά προβλήματα λόγω της «μάστιγας της ανεργίας», δεν μπορεί να γίνει παρά μόνον μέσω της πολλαπλής υποστήριξης των επιχειρήσεων να μετατραπούν διεθνώς ανταγωνιστικές, αξιοποιώντας ανθρώπινο δυναμικό που θα χαρακτηρίζεται από:

- «δέσμευση» στην επίτευξη των στόχων της κάθε επιχείρησης,
- πολύ υψηλό βαθμό εξειδίκευσης,
- υψηλή παραγωγικότητα,
- ευελιξία και προσαρμοστικότητα στην κάλυψη μεταβαλλόμενων αναγκών των επιχειρήσεων,
- εύκολη αφομοίωση των πλέον καινοτόμων λειτουργιών και τεχνολογιών κλπ.

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ Τ.Ε.Ι.

Η βιωσιμότητα της περιφερειακής οικονομίας και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται μακριά από τα δύο μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης δεν θα εξασφαλισθεί χωρίς την ενεργό συμπαράσταση των Πανεπιστημίων και των Τ.Ε.Ι.

Για να καταπολεμηθεί η μακροχρόνια ανεργία και να υποστηριχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη στις περιφέρειες της χώρας, τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα πρέπει να μετατραπούν σε «δεξαμενές» προηγμένων γνώσεων και ερευνών καθώς και σε «ισχυρούς πόλους» δημιουργίας ικανών στελεχών και εργαζομένων προκειμένου να ικανοποιούνται οι ανάγκες των επιχειρήσεων για την ταχεία μετάβασή τους στην οικονομία της γνώσης, που ενισχύει κατακόρυφα τη διεθνή ανταγωνιστικότητα.

Μια από τις «χρόνιες ασθένειες» της Ελληνικής οικονομίας (ίσως η πιο σημαντική) είναι ότι, σε πολύ μεγάλο βαθμό το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας είναι «αποκομμένο» εδώ και δεκαετίες από τον κόσμο της πραγματικής οικονομίας και της επιχειρηματικότητας.

Το εκπαιδευτικό δυναμικό, σε γενικές γραμμές, θα πρέπει να γνωρίζει ότι ο σημαντικότερος λόγος ύπαρξής του είναι να υπηρετεί τις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας, καταρτίζοντας και εξειδικεύοντας κατάλληλα νέους ανθρώπους, ώστε να είναι ικανοί να στελεχώνουν με υψηλή αποτελεσματικότητα το δημόσιο και τον επιχειρηματικό τομέα.

Δυστυχώς το εκπαιδευτικό σύστημα αδυνατεί πλήρως να προωθήσει έρευνες που να έχουν επιχειρηματικές εφαρμογές και οφέλη για το κοινωνικό σύνολο.

Μερικά ενδιαφέροντα στοιχεία:

- Με βάση τα στοιχεία της Eurostat, οι δαπάνες στην Ελλάδα για έρευνα και ανάπτυξη αντιστοιχούν μόλις στο 0,60% του ΑΕΠ της χώρας, ενώ για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το σχετικό ποσοστό είναι τριπλάσιο και ανέρχεται στο 1,85%, ενώ τα σχετικά ποσοστά για τη Γερμανία και τη Δανία φθάνουν αντίστοιχα στο 2,53% και 2,56%, στις ΗΠΑ ανέρχεται στο 2,66% και στην Ιαπωνία στο 4,45%.
- Σύμφωνα με το διεθνή δείκτη GCI για το 2012-2013 στην παγκόσμια κατάταξη για τον τομέα της ανώτερης εκπαίδευσης και κατάρτισης η Ελλάδα καταλαμβάνει την 43^η θέση, ενώ τις τρεις πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν κατά σειρά η Φινλανδία, η Σιγκαπούρη και η Ελβετία, δηλαδή τρεις χώρες με σχετικά μικρό πληθυσμό, αλλά με εξαιρετικές διεθνείς οικονομικές επιδόσεις.
- Σύμφωνα με τη Eurostat, το ποσοστό των απασχολούμενων στην Ελλάδα σε υψηλού και μέσου τεχνολογικού επιπέδου μεταποιητικούς τομείς ανέρχεται μόλις 2,38%,

όταν για το σύνολο της Ευρωπαϊκής ένωσης είναι περίπου τριπλάσιο και ανέρχεται στο 6,68%.

- Επίσης, το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογίας σε ποσοστό του συνόλου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού είναι ιδιαίτερα χαμηλό στις περιφέρειες της Ελλάδας σε σχέση με αυτό των περιφερειών της Ευρώπης. Αντίθετα, η περιφέρεια της Αττικής καταγράφει πολύ υψηλότερα ποσοστά σε σχέση με αυτά των λοιπών περιφερειών.

Σήμερα οι ταχύτερα αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις είναι εκείνες που διαθέτουν προϊόντα τα οποία βασίζονται σε προηγμένες έρευνες και τεχνολογίες, που εξασφαλίζονται μέσω της στενής συνεργασίας τους με πανεπιστήμια, τεχνολογικά ινστιτούτα και ερευνητικά κέντρα.

Με απλά λόγια, το ανώτερο εκπαιδευτικό σύστημα πραγματοποιεί έρευνες, τις οποίες διαθέτει σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, οι οποίες με τη σειρά τους τις αξιοποιούν και τις προσαρμόζουν, ώστε να μετατραπούν σε υπηρεσίες και προϊόντα που θα πωλούνται σε διαφορετικά κοινά.

Τα «προϊόντα της γνώσης» έχουν το πλεονέκτημα ότι αντιμετωπίζουν περιορισμένο ανταγωνισμό και πολύ μεγάλη ζήτηση, επιτρέποντας στις επιχειρήσεις να εξασφαλίζουν ταχεία άνοδο των πωλήσεων και των κερδών τους. Επιπλέον τα «προϊόντα της γνώσης» διατίθενται εύκολα στη διεθνή αγορά, αρκεί βέβαια να βασίζονται σε μεγάλα και οργανωμένα δίκτυα και σε υψηλές δαπάνες διαφημιστικής και επικοινωνιακής προβολής τους.

Εφόσον μια χώρα διαθέτει μεγάλο αριθμό καινοτόμων επιχειρήσεων και αναβαθμισμένο εκπαιδευτικό σύστημα κατάλληλα προσαρμοσμένο για να εξυπηρετεί τις ανάγκες των επιχειρήσεων) τότε οι επιτυγχανόμενοι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης δημιουργούν τις προϋποθέσεις για διατήρηση σε χαμηλά επίπεδα της ανεργίας, δημιουργία νέων εισοδημάτων, αύξηση των επενδύσεων κλπ.

Επιπλέον, πολλές επιχειρήσεις στο εξωτερικό δημιουργούν «συστάδες επιχειρήσεων» (clusters) στις οποίες συμμετέχουν πανεπιστήμια, τεχνολογικά ιδρύματα και ερευνητικά ινστιτούτα και κέντρα που παρέχουν εξειδικευμένη πληροφόρηση αλλά και ερευνητικές εργασίες κοινής χρήσης για τις επιχειρήσεις μέλη του (cluster) με αμοιβαία οφέλη για όλα τα συνεργαζόμενα μέρη.

Από την άλλη πλευρά χώρες όπως η Ελλάδα, που δεν έχει ένα εκπαιδευτικό σύστημα κατάλληλα προσαρμοσμένο να καλύπτει τις ανάγκες των επιχειρήσεων μέσω της «οικονομίας της γνώσης», τότε δημιουργούνται εξαιρετικά αρνητικές συνέπειες αφού:

- οι πτυχιούχοι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν βιώσιμες θέσεις εργασίας, αφού δεν έχουν τα κατάλληλα εφόδια για παροχή εξειδικευμένων εργασιών,

- οι επιχειρήσεις παρακμάζουν, καθώς δεν διαθέτουν καινοτόμες υπηρεσίες και προϊόντα, αλλά παραμένουν προσκολλημένες σε «ξεπερασμένα παραγωγικά μοντέλα» και
- το κοινωνικό σύνολο επωμίζεται μεγάλες δαπάνες για τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, χωρίς ωστόσο να προκύπτουν άμεσα ή έμμεσα οφέλη για τους φορολογούμενους πολίτες, αφού αυξάνεται σε πρωτοφανή επίπεδα η ανεργία των νέων.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι:

- Η τοπική αυτοδιοίκηση της χώρας χρειάζεται να αναπτύξει πολύπλευρες συνεργασίες με τους πανεπιστημιακούς φορείς, προκειμένου να υλοποιηθούν μελέτες για τις δυνατότητες ανάπτυξης περιοχών, την προώθηση της επιχειρηματικότητας, τα καθεστώτα επενδύσεων και τις επενδυτικές ευκαιρίες κλπ.
- Οι περιφέρειες και οι δήμοι σε συνεργασία με τα πανεπιστημιακά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις θα πρέπει να προχωρήσουν από κοινού σε προγράμματα ερευνών για νέες τεχνολογίες και καινοτομίες, οι οποίες θα έχουν δυνατότητες εφαρμογής στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις.
- Κρίνεται αναγκαία η προσαρμογή των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων, ώστε αυτά να ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες των ελληνικών επιχειρήσεων, επισημαίνοντας ιδιαίτερα τις μεγάλες ελλείψεις για εξειδικευμένα στελέχη και προσωπικό.
- Ένας σημαντικός τομέας συνεργασίας ανάμεσα στην τοπική αυτοδιοίκηση και τα πανεπιστήμια είναι η ανάπτυξη του e-learning και η κατάρτιση εργαζομένων και ανέργων σε σύγχρονα επιχειρηματικά και τεχνολογικά θέματα που θα καλύπτουν τις ανάγκες «εξωστρεφών» και καινοτόμων επιχειρήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη τις τεράστιες ανάγκες κυρίως των απομακρυσμένων από τα δύο μεγαλύτερα πολεοδομικά συγκροτήματα περιφερειών για προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της επιχειρηματικότητας και των ιδιωτικών επενδύσεων, θα πρέπει να ισχυροποιηθούν ανάλογα εκείνα τα πανεπιστήμια, οι σχολές, και οι εκπαιδευτικοί φορείς που μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση των συγκεκριμένων αναγκών.